

Themabezoek Radicale vernieuwing

“Gelijkwaardig samenwerken met familie en naasten, hoe doet Ons Tweede Thuis dat?”

Datum: donderdag 5 september 2024

Tijd: van 14.30 tot 16.30 uur

Locatie: Woonvoorziening Nieuweweg; Nieuweweg 33a in Hoofddorp

Aanwezig: Annemartien Berkelaar - Viattence, Anita Meijer - Gemiva, Emmely Hoek - Carintreggeland, Eva van Zelm - Topaz, Shuna Vanner en Anno Bos - GGZ NHN, Renée Hulst en Thijs van Empel - Mijzo, Johannes van Leeuwen - Innoforte, Lydia Overtoom – Pluryn, Sjors de Ruiters en Sjoerd Ouwens - VGN, Rob van de Laar en Priyati Altelaar – VWS, Raisa Bax, Karin Hoogervorst, Astrid van Lenten en Susan Veenhoff - Ons Tweede Thuis, Aukje Lausberg, Douwe Dronkert en Vera Jansweijer - LOC Waardevolle zorg.

Aandacht

Een goede samenwerking en een gelijkwaardige relatie met naasten van de mensen die aan onze zorg zijn toevertrouwd, draagt bij aan waardevolle zorg en waardevol leven. Deze relatie ontstaat niet vanzelf en kan wel wat zorg en aandacht gebruiken.

Project ‘Samenwerken met familie en verwanten op de werkvloer’

Daarom staat het themabezoek aan Ons Tweede Thuis op 5 september jl. in het teken van Gelijkwaardig samenwerken met familie en naasten. Ons Tweede thuis neemt ons mee in de ervaringen van de cliënten, familieleden en medewerkers in het Project ‘Samenwerken met familie en verwanten op de werkvloer’. En geeft inzicht in de uitkomsten van het wetenschappelijk onderzoek dat Mirjam Wouda op dit moment bij Ons Tweede Thuis doet.

Samen leren

Daarna gaan we met elkaar in gesprek over wat we hierin te doen en misschien ook nog (meer) te leren hebben? Hoe bouw je de relatie met naaste(n) op? Hoe zorg je ervoor dat naasten structureel een positie en rol kunnen hebben die van waarde is in het leven van cliënten? Wat hebben we van elkaar nodig om tot een gelijkwaardige samenwerking te komen? Ook onderzoeken we met elkaar of we interessante overeenkomsten of verschillen zien in het samenwerken met familie en naasten tussen de sectoren gehandicaptenzorg, ouderenzorg en langdurige ggz.

Actieteam Gelijkwaardig samenwerken met familie en naasten

Vanuit de beweging Radicale vernieuwing zijn Raisa Bax (Ons Tweede Thuis), Shuna Vanner en Irmin Bijlsma (GGZ-NHN) en Renate Pelkman (Innoforte) de trekkers van dit actieteam. Zij hebben dit themabezoek georganiseerd.

Promotieonderzoek: gelijkwaardige samenwerking bevorderen of belemmeren

Mirjam Wouda doet wetenschappelijk promotieonderzoek met de academische werkplaats Affect-Us: Samenwerken met naasten in de driehoek, samen de goede zorg geven. Een praktijk-onderwijs-onderzoek, participatief in co-creatie met experimentele leerwerkplaatsen.

Alles telt

De samenwerking tussen mensen met een beperking, hun naaste(n) en de professional(s) is al heel belangrijk en wordt met de druk op de zorg steeds noodzakelijker. Internationaal komt Mirjam nog weinig literatuur tegen. De samenwerking gaat niet altijd goed en vanzelf. Spannende spanning: er ligt veel druk op mij, ik heb bijvoorbeeld ook een baan en kinderen. Tegenovergesteld voorbeeld: voordat jouw kind start op school of op een sportclub, wordt vooraf bepaald en geregeld wat er nodig is. Gelijkwaardigheid: als cliënt kan je ook van grote waarde zijn voor een ander. En: ieder heeft weer andere ervaring en expertise, alles telt.

Onderzoeksresultaten in een notendop

Drie belangrijkste factoren die een gelijkwaardige samenwerking bevorderen of belemmeren:

- Een professionele basishouding die een vertrouwensrelatie bevordert
- Elkaars ervaringskennis benutten,
- Methodische aanpak en organisatorische factoren ondersteunen systemisch werken.

Powerpoint: Samen de goede zorg leveren (Mirjam Wouda), zie slides 9, 10 en 11 met tips voor de praktijk.

Relatie

Connect before correct. Verbind je, voordat je intervenueert. Neem niet alleen contact op bij problemen, maar maak ook contact bij/over leuke en fijne momenten. Er zit meer potentieel in de samenwerking, tegelijk is het niet altijd toereikend. Vaak praten we óver de verwant in plaats van mét de verwant. Voorbeeld: thuis valt samen afwassen niet onder samenwerken, maar een gewone taakverdeling binnen een huishouden.

Driehoek

De samenwerking voelt voor veel naasten niet als gelijkwaardig. Zij voelen zich door het beeld van een driehoek dan bijvoorbeeld in een hoek gedrukt, en/of hebben het gevoel altijd een groter deel te dragen. Een ander beeld zou een cirkel kunnen zijn. Of een geheel dat bestaat uit meerdere raderen.

Samen zorg en welzijn organiseren

Ingrid Leijen werkt op de locatie Marius Meijboom met bewoners met een ernstig meervoudige beperking aan het project: 'Samen zorg en welzijn organiseren'. Ons Tweede Thuis werkt samen met Cordaan en Amsta aan dit project.

Klein geluk

Inzichten die Ons Tweede Thuis nu al heeft opgedaan met het project 'Samen zorg en welzijn organiseren':

- Niet alleen de cliënt centraal, iederéén centraal.
- Welke taal gebruik je en hoe kom je over?
- Vragen bij de naaste(n) naar diens welbevinden, draagt bij aan de relatie en dus aan de samenwerking. NB: *In de GGZ schuurt dit met de financiën, daar moet elk gesprek direct declarabel worden gelinkt aan de cliënt. Maar is een gesprek met naasten over diens welbevinden niet ook in het belang van de cliënt en dus vanuit de bedoeling van de financiering wel uit te leggen?*
- Tijd maken om, binnen de routine, stil te blijven staan. Waardoor er ruimte ontstaat om samen geluk te ervaren in het moment. Dit leidt tot meer vrijheid en autonomie.
- Vooroordelen kunnen leiden tot onnodige remming. Voorbeeld: Ervan uitgaan dat iemand niet van sporten houdt en dus die persoon niet vragen om voor sportieve activiteiten in actie te komen.
- Deel wat nodig is/waar behoefte aan is zodat mensen kunnen reageren (met hun talent) voordat het al is uitgedacht en ingericht.
- Ga samen op weg, de beweging van iets anders willen gaan doen, kan je niet in je eentje maken.
- Zorg voor continuïteit.
- Geef de verschillen in alle betrokken mensen de ruimte. Wat kan iemand bijdragen? Geef ruimte aan verschillende rollen, talenten en mate van betrokkenheid.
- Organiseer momenten van reflectie. Sta stil bij 'mislukkingen' en successen. Als je kritisch kan kijken en blijft reflecteren helpen alle stappen je verder. Wat is er al en kan vergroot worden?
- Niet alles hoeft anders. Zie wat er al is. Misschien mogen sommige dingen vergroot en zichtbaar gemaakt worden.
- Verbindt de beweging aan het doel, anders wordt het een doel op zich.

Uitwisseling aan de hand van reflectievragen in groepjes

- Wat als de samenwerking niet loopt, tot juridische stappen aan toe?
- Contacten met naasten zijn ook verschillend bij wonen versus dagbesteding.
- Gaandeweg ontwikkelen. Vooraf een visie. Durf niet te weten waar de reis toe gaat leiden. In de praktijk tot inzicht en besef komen en blijven leren. Voorbeeld: iemand bellen versus bij iemand op bezoek gaan.

- Elkaar als mens benaderen. Geen 'Agendapunten', maar samen eten. Dan kom je vaak ook op heel andere ideeën.
- Als we onderdeel zijn van 'het gewone leven', tot waar is het dan nog zorg en dus de financiering? Als een bewoner overlijdt, stopt de financiering direct. Terwijl er nog nazorg nodig is. En een woning soms ook twee maanden leeg staat.

Opgehaalde samenbrengen in gezamenlijke afsluiting

- Kleine acties kunnen al beweging veroorzaken. Heb grootse, meeslepende dromen en maak samen betekenisvolle, kleine stappen.
- Een beetje lef, 'gewoon' doen.
- We wachten vaak nog af, bijvoorbeeld op een training of een besluit van de manager. Start vandaag nog!
- Leren of afleren?
- De-professionaliseren kan je ook weer professionaliseren als je niet oppast....
- Van mens tot mens heb je ineens een heel ander gesprek.
- Financiering ggz.

Bijlagen:

- Powerpoint: Samen de goede zorg leveren (Mirjam Wouda)
- Powerpoint: Leven doe je Samen (Ingrid Leijen)
- PDF: Verhalenbundel familieparticipatie (ZonMW)